

Organisatieonderdeel: Samenleving
Mail behandelaar: A.deVries@barneveld.nl
Telefoonnummer:

Raadsvoorstel nr.3158
Barneveld, 2 december 2023
Portefeuillehouder: J. de Heer-Verheij

Onderwerp: **Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio 2024 - 2029**

Samenvatting raadsvoorstel

De samenwerkende gemeenten in de Valleiregio (Barneveld, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen met Ede als centrumgemeente) hebben een 'Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis' opgesteld. In deze Regiovisie staan de leidende principes, ambities en samenwerkingsafspraken waarmee Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in 2024 t/m 2029 (verder) wordt vormgegeven.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. De Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio 2024 – 2029 vast te stellen;
2. Daarbij expliciet vast te stellen:
 - a. De 6 leidende principes;
 - b. De 7 ambities;
 - c. De 4 samenwerkingsafspraken

1. Inleiding

Sinds 2015 zijn de gemeenten volgens de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) verantwoordelijk voor het bieden van Beschermd Wonen. Beschermd Wonen is er voor mensen met psychische kwetsbaarheid, een verslaving, of een beperkt leervermogen, die onvoldoende regie op hun leven hebben om zelfstandig (met of zonder begeleiding) te kunnen wonen.

Voor de uitvoering van Beschermd Wonen ontvangen de centrumgemeenten van de 44 regio's jaarlijks middelen in het gemeentefonds. Het Rijk is voornemens om de middelen voor Beschermd Wonen aan alle afzonderlijke gemeenten uit te keren ('doordecentralisatie'). Dit om alle gemeenten in staat stellen voorzieningen thuis en/of zo dicht mogelijk bij thuis aan te bieden en daarmee wonen en meedoen voor de doelgroep in de wijk mogelijk te maken. Overigens is het wetsvoorstel dat dit regelt, door de val van het Kabinet controversieel verklaard. Er is nu nog niet bekend of de doordecentralisatie doorgaat en wanneer dat gaat gebeuren. Vooruitlopend op de doordecentralisatie hebben de colleges van de Valleiregio in 2016 de gemeente Wageningen toestemming gegeven om als pilot zelf de BW taken uit te voeren.

Ook na deze doordecentralisatie blijft regionale samenwerking belangrijk en niet vrijblijvend. Gemeenten hebben in de Algemene Ledenvergadering van de VNG (juni 2020) een aantal normen vastgesteld waaraan de onderlinge samenwerking moet voldoen. In deze Norm van Opdrachtgeverschap (NvO) staat dat gemeenten in een regio richtinggevende afspraken met elkaar maken over wat zij als regio samendoen op het gebied van Beschermd Wonen én hoe dit lokaal en bovenregionaal is verbonden. De samenwerkende gemeenten in de Valleiregio (Barneveld, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen met Ede als centrumgemeente) hebben in de Regiovisie *Beschermd Wonen en Beschermd Thuis* de uitgangspunten hiervoor beschreven. De Regiovisie bevat daarnaast leidende principes en ambities hoe de gemeenten Beschermd Wonen en Beschermd Thuis verder willen ontwikkelen.

Deze leidende principes zijn:

1. Normaliseren van wonen en ondersteuning daar waar mogelijk;
2. Ondersteuning zo licht als kan en zo zwaar als nodig;
3. Herstelgerichte benadering (kwaliteit van leven centraal);
4. Spreiding van voorzieningen en woonplekken;

5. Stimuleren van een stabiele en inclusieve woonplek in de wijk;
6. Maatschappelijke betrokkenheid in relatie tot draagkracht in de wijk.

De volgende ambities staan de komende beleidsperiode centraal:

1. We werken aan een inclusieve samenleving voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. We willen dat zij zoveel mogelijk kunnen deelnemen aan het alledaagse leven.
2. We zetten in op een afname van het gebruik van Beschermd Wonen en een toename van het gebruik van Beschermd Thuis. Het cliëntperspectief staat hierin centraal.
3. We streven in de gehele regio naar een duurzame uitstroom met een zo kort mogelijke doorlooptijd.
4. Iedere gemeente zorgt voor passende uitstroommogelijkheden voor inwoners uit de eigen gemeente.
5. Door een gerichte inkoop zorgen we voor een passend en toereikend zorglandschap voor Beschermd Wonen en Beschermd Thuis. Daarbij zorgen we ook voor voldoende beschikbare, lokale Wmo-voorzieningen of algemeen lokaal aanbod.
6. We organiseren tussenvormen (groot en klein) van voorzieningen (Beschermd Thuis) die voorliggend zijn aan Beschermd Wonen. Deze zijn verspreid over de regio beschikbaar.
7. We bevorderen ketensamenwerking en stimuleren aanbieders tot innovatie en onderlinge samenwerking, onder meer door het organiseren van Ontwikkeltafels. Een Ontwikkeltafel zorgt ervoor dat aanbieders en gemeenten ook na de inkoop van Beschermd Wonen-voorzieningen en Beschermd Thuis-voorzieningen met elkaar in gesprek blijven over het doorontwikkelen van de dienstverlening.

Uitgangspunten voor samenwerking tussen gemeenten

1. In de Regiovisie staat het adagium: lokaal waar het kan, regionaal waar het meerwaarde heeft. Hiermee geven we aan dat er situaties zijn waarin lokale uitvoering mogelijk is, maar waar bijvoorbeeld vanuit cliëntperspectief, bundeling van expertise of organisatiekracht een regionale voorziening toch de voorkeur kan hebben
2. Beleid. De gemeenten trekken samen op in de beleidsontwikkeling. De kaders die hieruit volgen (Regiovisie, regionaal uitvoeringsprogramma, bepalingen in de verordening en nadere regels) worden door de afzonderlijke gemeenteraden c.q. colleges vastgesteld. Lokaal stelt elk college een lokaal uitvoeringsprogramma vast.
3. Inkoop. De samenwerkende gemeenten mandateren de gemeente Ede voor besluitvorming rond de inkoop van voorzieningen. Naast de inkoop verzorgt de gemeente Ede het contractmanagement. De gemeente Wageningen kiest ervoor de huidige eigen inkoop Beschermd Wonen en Beschermd Thuis te continueren. Voor specifieke onderdelen van de inkoop sluit de gemeente Wageningen wel aan bij de regionale inkoop.
4. Toegang. De gemeenten Barneveld, Ede, Veenendaal, Wageningen voeren de toegang tot Beschermd Wonen en Beschermd Thuis voor haar eigen inwoners uit. De gemeente Ede voert de toegang ook uit voor inwoners uit Rhenen, Renswoude en Scherpenzeel.

2. Door de raad gestelde kaders

Met het vaststellen van deze Regiovisie stelt de Raad het kader voor de invulling van de verdere (regionale) samenwerking.

3. Effect

a) Maatschappelijk effect:

De commissie Toekomst Beschermd Wonen (Commissie Dannenberg). In 2015 bracht deze commissie een advies uit. De kern van dit advies was dat kwetsbare mensen met psychiatrische - en sociaalmaatschappelijke problemen hun zelfstandigheid vaker kunnen behouden als passende ondersteuning in de thuissituatie beschikbaar is. De ambitie is om samen met alle belanghebbenden een duurzame beweging in gang te zetten om goede, beschikbare en betaalbare ondersteuning te waarborgen, dichtbij mensen: van Beschermd Wonen naar een Beschermd Thuis.

Invoering Woonplaatsbeginsel.

Het Woonplaatsbeginsel voor Beschermd Wonen betekent dat gemeenten verantwoordelijk worden voor Beschermd Wonen voor hun eigen inwoners (enkele uitzonderingen daargelaten). Dit geldt óók als cliënten naar een andere gemeente verhuizen om Beschermd te Wonen. Het wetsvoorstel (met daarin het zogenaamde woonplaatsbeginsel) om de verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen door te decentraliseren naar de regiogemeenten is door de val van het Kabinet controversieel verklaard. Er is nu nog niet bekend of de doordecentralisatie doorgaat en wanneer dat dan gaat gebeuren. Deze regiovisie is echter wel opgesteld in de gedachte dat doordecentralisatie zal gaan plaatsvinden.

Mocht de doordecentralisatie niet doorgaan dan blijft de vernieuwde koers en samenwerking voortbestaan, maar zullen de juridische en financiële kaders op een andere wijze moeten worden uitgewerkt.

Invoering Objectief verdeelmodel. Gemeenten hebben geld nodig om passend aanbod te kunnen ontwikkelen voor hun eigen kwetsbare inwoners. Daarom krijgen alle gemeenten vanaf de datum van de doordecentralisatie middelen voor hun eigen inwoners die nieuw instromen in Beschermd Wonen. De Centrumgemeenten blijven middelen ontvangen voor de bestaande cliënten. Voor de verdeling van deze middelen is een nieuw, *objectief verdeelmodel* opgesteld. Dit model is gebaseerd op een aantal feitelijke kenmerken van gemeenten, zoals het aantal patiënten met een ernstig psychiatrische aandoening en de centrumfunctie van een gemeente, en voorspelt hoeveel inwoners uit die gemeente Beschermd Wonen nodig hebben.

Norm van Opdrachtgeverschap. Gemeenten hebben in de Algemene Ledenvergadering van de VNG (juni 2020) een aantal normen vastgesteld waaraan de onderlinge samenwerking moet voldoen. In de Norm van Opdrachtgeverschap staat dat gemeenten in een regio richtinggevende afspraken met elkaar maken over wat zij als regio samendoen op het gebied Maatschappelijk Opvang en Beschermd Wonen én hoe dit lokaal en bovenregionaal is verbonden.

4a. Argumenten

Met dit besluit stemt Uw Raad in met de leidende principes, ambities en uitgangspunten voor de regionale samenwerking:

- Het vaststellen van de visie geeft een kader op basis waarvan de komende jaren voorzieningen op het gebied van Beschermd Wonen en Beschermd Thuis vormgegeven kunnen gaan worden
- Met de visie wordt voldaan aan de verplichtingen zoals deze vast zijn gelegd in de Norm van Opdrachtgeverschap Beschermd Wonen.

4b. Kanttekeningen

Woningmarkt. De aanhoudende krapte op de woningmarkt is een belemmerende factor in het laten doorstromen van cliënten die klaar zijn met hun behandeling in een beschermde woonvorm. Het streven is om mensen zo kort mogelijk in een beschermde woonvorm te laten verblijven en door te laten stromen naar minder zware vormen van zorg in de eigen omgeving. Maar dan moet er wel een eigen woonomgeving beschikbaar zijn. De afgelopen periode is er hard gewerkt om tot een Huisvestingsverordening te komen die regionaal zo uniform mogelijk is. In de Huisvestingsverordening zijn ook bepalingen opgenomen m.b.t. de doelgroepen waar urgentie aan wordt verleend.

Draagkracht in de wijk. Verschillende ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat sommige wijken minder draagkracht en veerkracht hebben dan andere wijken. Deze ontwikkeling is mede ingezet door de verplichting sociale huurwoningen passend toe te wijzen in combinatie met de ambulantisering binnen de GGZ en de toename van het aantal personen met verward gedrag. Bij de ontwikkelopgave van Beschermd Wonen naar een Beschermd Thuis houden we zoveel mogelijk rekening met de draagkracht en veerkracht in de wijken van de Valleiregio. Gemeenten, welzijnsorganisaties en corporaties hebben een gezamenlijke taak om de veerkracht van de wijk te verbeteren.

5. Alternatieve scenario's

Er zijn geen alternatieve scenario's.

6. Participatie en communicatie

a) Participatie:

Op 11 oktober 2023 hebben vertegenwoordigers van cliëntenraden, zorgaanbieders, de twee zorgkantoren in de regio en een vertegenwoordiger van een woningcorporatie, deelgenomen aan een stakeholderbijeenkomst. Op 24 oktober 2023 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de adviesraden Sociaal Domein in de regio.

De Adviesraad heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om advies uit te brengen en ook geen vragen gesteld over de Regiovisie.

In het overzicht in bijlage 2 ziet u welke input naar aanleiding van de input en uitgebrachte adviezen is meegenomen.

b) Communicatie:

De Regiovisie wordt na vaststelling toegestuurd aan de aanbieders in de regio. De Regiovisie vormt tevens het kader voor de nieuwe inkoopronde voor 2025 e.v. De planning is dat de samenwerkende gemeenten in maart/april 2024 de inkoopdocumenten op TenderNed publiceren.

7. Proces

Vervolgstappen/planning/uitvoering:

De inkoop. De samenwerkende gemeenten publiceren in maart 2024/2025 de inkoopdocumenten voor Beschermd Wonen en Beschermd Thuis.

Uitvoeringsprogramma's. Om de ambities voor Beschermd Wonen te realiseren, stelt elk college een lokaal Uitvoeringsprogramma vast. Met de ontwikkeling van het Uitvoeringsprogramma wordt in het voorjaar/zomer van 2024 een start gemaakt. Voor regionale punten volgt een gezamenlijk Regionaal Uitvoeringsprogramma.

Afspraken vastleggen in juridische kaders. De colleges leggen de samenwerkingsafspraken vast in een mandaatregeling (publiekrechtelijk) en een convenant/afsprakenkader (civielrechtelijk).

Evaluatie/controleIn 2027/2028 wordt de Regiovisie, voorafgaand aan het opstellen van een nieuwe Regiovisie, geëvalueerd.

8. Financiële gevolgen

Deze Regiovisie heeft geen directe financiële gevolgen. Op dit moment in gemeente Ede nog centrumgemeente Beschermd Wonen voor de Valleiregio en ontvangt hiervoor de budgetten vanuit het Rijk. De financiële afspraken die gemaakt moeten worden n.a.v. de mogelijke decentralisatie worden in een later stadium uitgewerkt.

9. Risico's

Er zijn geen risico's

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
W. Wieringa J. van der Tak

Bijlagen:

1. Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio 2024 - 2029
2. Reacties adviesraden en stakeholders op de Regiovisie
3. Raadsbesluit